

MAKTABGACHA TA'LIM SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDAGI TA'LIM-TARBIYA USULLARI

Rustamova Malika Ne'matovna

Sirdaryo viloyati pedagogik mahorat markazi

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik ahamiyati, tarbiya jarayonini samarali tashkil etishdagi o'rni hamda zamonaviy metodlar yoritilgan. Shuningdek, raqamli vositalar yordamida bolalarning tafakkuri, nutqi, ijodiy qobiliyati va mustaqil fikrlashini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamli texnologiyalar, raqamli tarbiya, interaktiv ta'lim, multimedia, innovatsion metodlar.

Abstract. This article discusses the pedagogical importance of using digital technologies in preschool education, their role in the effective organization of the educational process, and modern methods. It also analyzes the possibilities of developing children's thinking, speech, creative abilities, and independent thinking using digital tools.

Keywords: preschool education, digital technologies, digital education, interactive education, multimedia, innovative methods.

Аннотация. В данной статье рассматривается педагогическая значимость использования цифровых технологий в дошкольном образовании, их роль в эффективной организации образовательного процесса и современные методы. Также анализируются возможности развития мышления, речи, творческих способностей и самостоятельности детей с помощью цифровых инструментов.

Ключевые слова: дошкольное образование, цифровые технологии, цифровое образование, интерактивное образование, мультимедиа, инновационные методы.

Bugungi kunda ta'lim tizimining barcha bosqichlarida raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni zamonaviy axborot muhitiga mos ravishda tarbiyalash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar tarbiyachilarga ta'lim jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun axborotni ko'rgazmali va o'yin shaklida qabul qilish muhim hisoblanadi. Shu sababli multimedia, interaktiv taqdimotlar, ta'limiy mobil ilovalar va elektron resurslar bolalarning bilish faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini zamonaviylashtirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular yordamida tarbiyachi bolalarga bilimni ko'rgazmali, tushunarli va qiziqarli tarzda yetkazishi mumkin. Masalan, multimediali taqdimotlar, animatsion videolar va interaktiv o'yinlar bolalarda yangi bilimlarni tez o'zlashtirishga yordam beradi.

Shuningdek, raqamli vositalar yordamida bolalarda quyidagi ko'nikmalar rivojlanadi:

1. mustaqil fikrlash;
2. ijodiy yondashuv;
3. muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati;
4. axborotni tahlil qilish ko'nikmasi.

Maktabgacha ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish bolalarning turli kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Jumladan, interaktiv ta'lim vositalari orqali bolalarda axborotni qabul qilish, tahlil qilish va undan samarali foydalanish ko'nikmalari shakllanadi.

Raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, ularni faol o'quv jarayoniga jalb qiladi hamda o'z fikrini erkin ifoda etishga o'rgatadi. Masalan, ta'limiy animatsiyalar va interaktiv o'yinlar orqali bolalarda sabab-oqibat bog'lanishlarini tushunish qobiliyati shakllanadi.

Shuningdek, zamonaviy axborot muhitida bolalarda media madaniyatini shakllantirish ham muhim ahamiyatga ega. Tarbiyachi bolalarga raqamli vositalardan to'g'ri foydalanish, ularni maqsadli qo'llash hamda xavfsizlik qoidalariga rioya qilishni o'rgatishi zarur.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalar asosida turli mashg'ulotlarni tashkil etish mumkin. Bunday mashg'ulotlar bolalarning qiziqishini oshiradi va ularni faol o'rganishga undaydi.

Birinchi, interaktiv darslar orqali bolalarga yangi bilimlar beriladi. Interaktiv doska yoki multimedia taqdimotlari yordamida mavzu yanada tushunarli va qiziqarli tarzda yoritiladi.

Ikkinchi, ta'limiy videolar yordamida bolalar atrof-muhit, tabiat hodisalari, hayvonot va o'simliklar dunyosi haqida ko'rgazmali bilimlarga ega bo'ladi. Bunday usul bolalarda kuzatuvchanlik va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Uchinchi, virtual sayohatlar usuli orqali bolalarni turli mamlakatlar, tarixiy obidalar yoki tabiat manzaralari bilan tanishtirish mumkin. Bu usul bolalarning tasavvur doirasini kengaytiradi.

To'rtinchi, raqamli ijodiy faoliyat orqali bolalar elektron rasmlar chizish, oddiy animatsiyalar yaratish yoki ovoz yozish kabi faoliyatlarni bajarishlari mumkin. Bu esa ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Tarbiyachining raqamli kompetensiyasi. Raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish ko'p jihatdan tarbiyachining kasbiy mahorati va raqamli kompetensiyasiga bog'liq. Tarbiyachi zamonaviy texnologiyalarni bilishi, ulardan ta'lim jarayonida samarali foydalanishi hamda bolalar uchun mos metodlarni tanlay olishi zarur.

Raqamli kompetensiyaga ega bo'lgan tarbiyachi:

- elektron ta'lim resurslarini yaratadi;
- multimedia vositalaridan samarali foydalanadi;
- ta'lim jarayonini innovatsion metodlar asosida tashkil etadi;
- bolalarning qiziqishlariga mos raqamli o'yin va mashg'ulotlarni tanlaydi.

Bundan tashqari, tarbiyachi raqamli texnologiyalardan foydalanishda bolalarning sog'lig'i va psixologik xususiyatlarini ham hisobga olishi zarur. Chunki maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ekran qarshisida uzoq vaqt qolish tavsiya etilmaydi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari. Maktabgacha ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash bir qator ijobiy natijalarni beradi:

- ta'lim jarayonining samaradorligi oshadi;
- bolalarning bilishga bo'lgan qiziqishi kuchayadi;
- ko'rgazmalilik darajasi ortadi;
- bolalarda ijodiy va tanqidiy fikrlash rivojlanadi;
- individual yondashuv imkoniyati kengayadi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar yordamida bolalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Amaliy tavsiyalar. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalarni samarali joriy etish uchun quyidagi tavsiyalarga amal qilish maqsadga muvofiq:

1. Mashg'ulotlarda multimedia vositalaridan maqsadli foydalanish.
2. Bolalar yoshiga mos interaktiv o'yin va ilovalarni tanlash.
3. Raqamli texnologiyalarni an'anaviy tarbiya metodlari bilan uyg'unlashtirish.
4. Tarbiyachilarning raqamli kompetensiyasini muntazam oshirib borish.
5. Bolalar uchun xavfsiz va sog'lom raqamli muhit yaratish.

Raqamli texnologiyalar asosidagi tarbiya usullari.

Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish bir qator samarali tarbiya usullarini qo'llash imkonini beradi.

1. Multimedia usuli. Multimedia vositalari - video, audio, animatsiya va grafik materiallardan foydalanish orqali bolalarga mavzuni tushuntirishdir. Bu usul bolalarda tasavvur va eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi.

2. Interaktiv o'yinlar usuli. Ta'limiy elektron o'yinlar bolalarni faol ishtirok etishga undaydi. Bunday o'yinlar orqali bolalar ranglar, shakllar, harflar va sonlarni oson o'rganadilar.

3. Elektron taqdimotlar orqali tarbiya. PowerPoint yoki boshqa raqamli platformalarda tayyorlangan taqdimotlar bolalarga mavzuni ko'rgazmali tarzda tushuntirish imkonini beradi.

4. Onlayn ta'lim resurslaridan foydalanish. Ta'limiy platformalar va mobil ilovalar yordamida bolalar uchun qiziqarli o'quv materiallarini tashkil etish mumkin.

5. Raqamli hikoya (Digital storytelling) usuli. Bu usul orqali ertak va hikoyalar animatsiya yoki video shaklida namoyish etiladi. Natijada bolalarda nutq rivoji va tasavvur kuchayadi.

Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan tarbiya jarayoni bolalarning bilish faolligini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda ta'lim jarayonini samaraliroq qiladi. Shu bilan birga, tarbiyachi raqamli vositalardan foydalanishda bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llash tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagoglar raqamli vositalardan maqsadga muvofiq foydalanish orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlashi mumkin. Kelajakda maktabgacha ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni yanada keng joriy etish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi. "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun. - Toshkent, 2019-yil 16-dekabr, O'RQ-595-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlar. - Toshkent, 2017–2024.
3. Ishmuhammedov R., Yuldashev M. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: "Fan va texnologiya", 2017.
4. Abduqodirov A. A. Axborot texnologiyalari va ta'lim jarayoni. Toshkent: "Fan", 2012.
5. Уралов, А. Б., & Бердалиева, С. Х. (2020). МОРФЕМАЛАР ТИЗИМИДА АГГЛЮТИНАЦИЯ ВА ФУЗИЯ МУНОСАБАТИ. Интернаука, (20-4), 81-82.
6. Уралов, А. Б., & Умарова, Б. Х. (2020). ТУРКИЙ ТИЛЛАРДА МОРФЕМАЛАРНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ. Интернаука, (20-4), 77-78.
7. Uralov, A. B. (2018). COMPREHENSIVE AND EXTENDED FORMS OF SUFFIXES IN UZBEK LANGUAGE. Theoretical & Applied Science, (12), 127-131.
8. Tolipov O'. Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. - Toshkent: "Fan", 2010.